

Чи потрібно дітям покарання?

Швидше за все, жоден нюанс у виховному процесі дитини не викликає стільки питань, як покарання дитини. Хтось вважає, що дитину карати зовсім неприйнятно, а для когось і покарання дітей ременем є чимось само собою зрозумілим і не заслуговує на особливу увагу, і вже тим більше занепокоєння. Так хто ж з них правий? Чи варто карати дитину, чи все ж утриматися від каральних заходів?

Покарати дитину нескладно, а ось «розсърбувати» наслідки подібного покарання можна дуже і дуже довго. Саме тому, перш ніж покарати дитину, слід ретельно розібратися в провині, і вибрати саме те покарання, яке змусить дитину по-справжньому покаятися в зробленому. І найголовніше, ніколи більше не повторювати подібної поведінки. Тільки в цьому випадку покарання можна вважати ефективним і доцільним. У всіх же інших випадках покарання є нічим іншим, як банальним проявом батьківської влади і придушенням дитини.

Ніколи не карайте дитини, не розібравшись в кожній конкретній ситуації. Неприпустимо карати дитину «за погану поведінку» – він точно повинен знати, за що отримує покарання – за розбите вікно, хамство сусідці або вкрадені гроші. Тільки в цьому випадку батьки можуть сподіватися, що покарання досягне своєї мети.

Крім того, у жодному разі не варто карати дитину зопалу, перебуваючи на піку роздратованості і злості. Як правило, саме в такому стані батьки можуть схопитися за ремінь і пару раз перетягнути по попi ременем. Однак гнів і злість – далеко не найкращі помічники батьків.

По-перше, зопалу ви навряд чи зможете об'єктивно оцінити те, що відбувається і розібратися в провині дитини детально, що просто необхідно для того, щоб зрозуміти ступінь провини дитини. І, по-друге, зопалу піднявши на дитину руку, ви можете забезпечити собі стійке відчуття провини і жалю, від яких позбутися не так вже й просто. Крім того, що ви самі будете почувати себе вкрай некомфортно, дитина також дуже швидко помітить ваші коливання. А, як правило, практично всі діти неодмінно починають використовувати сумнів батьків для відміни чаші ваг, на якій лежать різні привілеї та переваги, в свою сторону.

А для того, щоб покарання було по-справжньому ефективним, батьки повинні бути самі абсолютно впевнені в тому, що вони роблять. В іншому випадку дитина відчує сумнів своїх батьків, і покарання для нього стане лише приводом для образи на батьків, але ніяк не приводом для того, щоб задуматися над своєю поведінкою.

Пам'ятаєте ще одну непорушну істину – ні в якому разі неприпустимо карати дитину «на всякий випадок», якщо у вас є хоча б найменший сумнів у винності дитини. Пам'ятайте про те, що навіть у дорослому житті найменший сумнів трактується на користь підозрюваного, а що вже казати про дітей? Набагато менше шкоди буде в тому випадку, якщо ви не покараєте дійсно винного дитини, ніж покарання понесе невинний. В цьому випадку травма для психіки може виявитися занадто сильною. У кожному разі, не варто перевіряти це на свою дитину.

У тому ж випадку, якщо дитина повністю усвідомив і визнав свою провину, і вже тим більше в тому випадку, якщо він сам прийшов до батьків і зізнався, покарання також має бути набагато м'якше. А цілком може бути так, що ви і зовсім відмовитеся від покарання, що також може бути правильним рішенням – адже дитина і так зрозумів свої помилки і постарается надалі ніколи їх не повторювати.

Однак у даній ситуації обов'язково враховуйте фактор наявності так званого рецидиву. Пробачити і залишити без покарання той чи інший проступок дитини можна тільки в тому випадку, якщо малюк зробив його перший раз. Якщо ж ви пояснили дитині неприпустимість подібного вчинку, а він повторює його знову, покарання має бути неминучим.

Поправка на вік

Зрозуміло, що приймаючи рішення про необхідність і вигляді покарання, батьки обов'язково повинні брати до уваги особливості тієї вікової категорії, в якій знаходиться їх дитина. Адже, саме собою зрозуміло, що покарання дворічного малюка і підлітка не може бути однаковим.

Батьки повинні знати про наступні особливості дитячої психіки:

Два – чотири роки

В цей віковий проміжок у дитини настає сильний криза, яка порівняємо з кризою підліткового віку. У цей період дитина починає усвідомлювати себе самостійною особистістю і, відповідно, починає відстоювати свої права і цікаво. Зрозуміло, маленька дитина ще в силу віку не вміє передавати свої почуття словами.

І в результаті він починає вередувати, істерити, не слухатися батьків. Однак з покараннями дітей цього віку батьки повинні бути особливо акуратними – покарання ні в якому разі не повинно обмежувати свободу і вже тим більше гідність маленького чоловічка. В іншому випадку батьки можуть зіткнутися з серйозними проблемами, для вирішення яких доведеться вдаватися до допомоги професійних психологів.

П'ять – шість років

У цьому віці для дітей дуже типово загострення фантазії – дитина починає вигадувати і фантазувати. А батьки часто сприймають ці вигадки за банальну брехню. І в результаті дитини карають. Дитячі психологи також вкрай не рекомендують батькам робити цього. Адже не фантазуючи, дитина ніколи не навчиться образно мислити. Та й розповідаючи ту чи іншу історію, дитина не ставить за мету ввести вас в оману – він по – справжньому щиро вірить в те, що розповідає.

Дванадцять – чотирнадцять років

У цьому віці дитина переживає досить складний період свого життя – дорослішання. Крім десятків внутрішніх конфліктів і суперечностей дитина стикається з гормональною перебудовою організму, яка також ні в якій мірі не полегшує життя дитині і її батькам. Як правило, в цей період навіть у самих стійких і витриманих батьків терпіння може лопнути, і покарання неминуче. Однак і в цьому випадку покарання необхідно як слід обмірковувати.

Крім вікових особливостей батьки повинні пам'ятати ще про декілька невеликих, але вкрай важливих нюансах. Так, наприклад, дуже важливо враховувати фізичний стан дитини – цілком можливо, що дитина погано себе почуває, чи хоче їсти або спати. Та й емоційний стан також вкрай важливо – якщо дитина зол, або ображений, йому набагато складніше тримати себе в руках і контролювати свої емоції, як, втім, і дорослій людині. Так може бути, набагато більш розумно в цій ситуації заспокоїти дитину, допомогти йому прийти в себе і впоратися зі своїми емоціями, перш ніж карати його?

Крім того, не забувайте також і про те, що абсолютно будь-яка людина – як дорослий, так і дитина, – вкрай потребує у своєму особистому просторі. Обов'язково виділіть таке місце для дитини, де він може відчувати себе абсолютно вільним – пустувати, скаженіти, бруднитися, шуміти. Подібна міра просто необхідна для того, щоб дитина могла дати вихід своїм емоціям – як позитивним, так і негативним. За що карати дитину не можна?

Існує кілька речей, за які карати дитину категорично забороняється. У подібних випадках покарання тільки погіршить ситуацію, а крім того, відносини з дитиною можуть значною мірою погіршитися. Отже, що ж це за ситуації?

Пізнавальна активність

Маленькі діти надзвичайно активні і дуже допитливі. Вони прагнуть скрізь залізти, все спробувати на зубок, помацати рукою. І якщо в процесі цього пізнання навколишнього світу дитина ненароком зіпсує яку – небудь річ чи іграшку, не варто його лаяти – тим самим ви надовго відіб'є в нього бажання пізнавати навколишній світ.

До речі кажучи, найчастіше батьки карають дитину тільки за те, що той чіпає свої статеві органи. Батьки дуже сильно лякаються, вважаючи, що дитина може вирости з тими чи іншими сексуальними розладами. Однак це зовсім не так – дитина вивчає свої статеві органи точно також, як вивчає щічки, носик, лобик. А караючи дитину, ви лише загострювати на цьому його увагу, наштовхуючи на думку про те, що статеві органи – це щось брудне і ганебне.

Вікові фізіологічні особливості дитини

Не варто також карати дитину і за те, що він буває неухважним, плаксивою, не може сконцентрувати увагу на чому – небудь, не може заснути, або відмовляється їсти – як правило, в подібних випадках діти потребують допомоги, але ніяк не в осудження, а вже тим більше не в покаранні.

Проступки, пов'язані з відсутністю досвіду

Не варто також карати дитину і в тому випадку, якщо він скоїв будь – якої проступок не з злого умислу або шкідливості, а через те, що він не знає, як поступити в тій чи іншій ситуації. В даному випадку набагато розумніше пояснити дитині, чому так чинити не треба, а покажіть, як потрібно поводитися. Швидше за все, дитина більше не повторить своїх помилок у майбутньому. А ось покарання може щиро образити дитину, якій зовсім невтямки, за що ж мама чи тато зляться на нього.

Дитячі

ревнощі

Дитячі ревнощі, на превеликий жаль, є дуже поширеним явищем. Найчастіше діти ревнують маму або до нового дружини, або до молодшого братика або сестричку. Найчастіше подібна ревнощі можуть довести до сказу навіть самих терплячих батьків. Однак у даній ситуації покарання – найгірше, що можуть зробити батьки. Покаранням вам не вдасться добитися нічого, крім ще більшого ускладнення ситуації. Дитина покарання і вашу злість сприйме як зайвий доказ того факту, що тепер ви його любите набагато менше, ніж раніше.

Незручність або необережність дитини

Також дитячі психологи вкрай не рекомендують батькам карати дитину за необережність або помилку – пролите на кофту какао, розбиту тарілку або порвані босоніжки. Адже дитина зовсім не збирався робити цього – все вийшло абсолютно випадково. Погодьтеся, що навіть доросла людина нерідко здійснює подібні помилки. І ви ж не караєте себе за необережність?

Види покарання

Отже, ми підійшли до головного питання: заохочення і покарання дітей в сім'ї. Про заохочення ми поговоримо наступного разу, а ось покарання розглянемо трохи нижче. Адже, як уже говорилося, покарання має бути суворим, але завжди справедливим. І воно в жодному разі не повинно принижувати гідність дитини, яким би маленьким він не був.

Шлепок по м'якому місцю часто здається батькам найбільш простим і ефективним покаранням. Однак перш ніж підняти руку на дитину, задумайтеся, які наслідки може спричинити за собою фізичний вплив на психіку дитини.

Для того щоб глибше зрозуміти, що відбувається з психікою дитини під час покарання, спробуйте поставити себе на місце дитини. Уявіть собі, що це на вас підняв руку хтось, хто набагато сильніше, ніж ви. Як ви думаєте, які емоції відчували б ви? Навряд чи серед них були б любов і повагу. Також і ваша дитина – він відчуває таку саму образу, гнів, розчарування в батьках.

Більше того, на превеликий жаль, дуже часто дитина росте з думкою про те, що він дуже скоро стане дорослим, і обов'язково помститься тому, хто його ображає. Але ж подібні психологічні установки можуть привести до серйозної деформації психіки. Подумайте самі – чи хочете ви виростити дитину, єдиною метою в житті у якого буде помста вам, батькам?

Само собою зрозуміло, що далеко не з усіх подібних діточок, яких в дитинстві карали фізично, виростають маніяки та вбивці. У міру дорослішання дитини гостра образа і злість на батьків поступово відходять на другий план. Однак повністю всі ці негативні емоції не йдуть – просто відходять на дальній план. І в результаті у підсвідомості дитини практично весь час присутній потреба в прояві накопичилася за дитячі роки агресії. І в результаті дитина виросте злим і озлобленим.

Дуже часто багато батьків заперечують: мене в дитинстві батьки били – і нічого страшного, я виріс нормальним і адекватною людиною. З одного боку – це так, але з іншого – ні в якому разі не можна упускати з уваги той факт, що кожна дитина суто індивідуальний. І

пластичність, і гнучкість психіки у всіх дітей також різна – одна дитина без особливого збитку для психіки перенесе прочуханку, і через 15 хвилин навіть не згадає про неї. А інший малюк навіть легкий шлепок по попi запам'ятає на все життя. І все життя буде таїти образу на батьків.

А, крім того, через страх покарання дитина може почати брехати батькам, приховувати від них всю правду. І рано чи пізно, але такі риси, як брехливість, озлобленість, боягузтво і агресія, можуть стати невід'ємною частиною характеру вашої дитини. А адже, як відомо, основні риси характеру закладаються саме в дитячому віці.

Крім того, не забувайте також і про те, що виховуючи дитину шляхом фізичних покарань, ви фактично розписуєтеся у власному безсиллі. Адже, як правило, людина вдається до фізичних методів впливу тільки в тому випадку, якщо ніяких інших аргументів у нього не залишилося. І дитина дуже швидко відчує це.

І завжди пам'ятайте про те, що практично у всіх випадках дорослі люди піднімають руку на дитину в пориві злості, або крайнього роздратування, що за своєю суттю є одним і тим же. Не вірите? Поспостерігайте за собою під час покарання дитини. Так чи варто зривати на дитині свої негативні емоції?

А вже якщо батьки б'ють своїх дітей в абсолютно спокійному стані, в даному випадку їм самим потрібна негайна професійна допомога психологів. А дитині – допомогу і захист органів соціального захисту. І батьки в подібних випадках дуже сильно ризикують залишитися без дітей. Тому перш ніж застосовувати фізичне покарання дітей, за і проти необхідно зважити дуже ретельно!